

РОЗДІЛ 6

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

УДК 330.322:631.1(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-9/26>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

FOREIGN EXPERIENCE OF LEGAL REGULATION OF INVESTMENT ACTIVITY IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF ECONOMY

Ковальчук І.В., к.ю.н.,
доцент кафедри публічно-правових дисциплін
Білоцерківський національний аграрний університет

Курчин О.Г., д.ю.н.,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Білоцерківський національний аграрний університет

Статтю присвячено висвітленню однієї з актуальних правових проблем правового регулювання інвестиційної діяльності у сфері аграрного права України. За умови прагнення популяризації досвіду нормативно-правового регулювання економічно-розвитку країн, зокрема сталого розвитку аграрного сектора економіки, важливу роль у цьому процесі відіграватиме стабільний розвиток інвестиційного напрямку аграрного сектору. У реальному секторі економіки, в тому числі в сільському господарстві, підтримка сталого розвитку з боку держави здійснюється шляхом залучення державних інституцій до підтримки аграрного сектору економіки. Економічно розвинуті країни використовують метод стимулювання інвесторів для залучення іноземців до інвестування в аграрний сектор. Держава повинна брати участь у процесі легалізації інвестиційних потоків у відповідності із Законом про іноземні інвестиції, де цивільні й банківські відносини доповнюють одне одного.

Доведено, що чим вищий рівень розвитку агробізнесу в державі, тим вище ймовірність кредитування його ж за мінімальними ставками. Так, за рахунок державного бюджету для пріоритетних галузей економіки комерційні банки за мінімальними процентними ставками, мікрокредитами, маркетинговою компанією та субсидіями підприємств збільшують можливості погашення кредитів, і в майбутньому це призводить до подальшого розширення виробничих можливостей аграрного бізнесу.

Як стає зрозуміло з викладеного у статті аналітичного матеріалу, українським законотворцям доцільно розробити заходи нормативно-правового характеру з метою подальшого стимулювання обсягів інвестицій в аграрну галузь, вибрати правильний напрям та вивчити зарубіжний досвід у цій сфері. Отримати результати інвестиційної діяльності в аграрній сфері можливо шляхом посилення платоспроможності аграрних підприємств через розроблення ефективного правового механізму використання можливостей як внутрішнього інвестування, так і у впровадженні іноземних інвестицій через аграрну сферу економіки.

Ключові слова: правове регулювання інвестування, інвестиції, інвестиційна діяльність, аграрний сектор, агробізнес.

The article is devoted to the coverage of one of the current legal issues of legal regulation of investment activities in the field of agrarian law of Ukraine. Given the desire to promote the experience of legal regulation of economic development, in particular, sustainable development of the agricultural sector of the economy, an important role in this process will be played by the stable development of the investment direction of the agricultural sector. In the real sector of the economy, including agriculture, the support of sustainable development by the state is carried out by involving state institutions in supporting the agricultural sector of the economy. Economically developed countries use the method of stimulating investors to attract foreigners to invest in the agricultural sector. The state must participate in the process of legalization of investment flows in accordance with the Law on Foreign Investment, where civil and banking relations complement each other.

It is proved that the higher the level of agribusiness development in the country, the higher the probability of crediting it at the minimum rates. Thus, at the expense of the state budget for priority sectors of the economy, commercial banks at minimum interest rates, microcredits, marketing company and subsidies increase the ability to repay loans and in the future this leads to further expansion of production capacity of agribusiness.

As it becomes clear from the analytical material presented in the article, Ukrainian lawmakers should develop regulatory measures to further stimulate investment in the agricultural sector, choose the right direction and study foreign experience in this area. Get the results of investment activities in the agricultural sector by strengthening the solvency of agricultural enterprises through the development of an effective legal mechanism for using opportunities for both domestic investment and the introduction of foreign investment through the agricultural sector.

Key words: legal regulation of investment, investments, investment activity, agrarian sector, agribusiness.

Якщо поставити за мету посприяти досвіду розвитку країн, зокрема стійкому розвитку аграрного сектору економіки, то велику роль у цьому процесі відіграватиме стійкий розвиток інвестиційного ринку. У реальному секторі економіки, в тому числі в сільському господарстві, підтримка приватного капіталу з боку держави здійснюється за рахунок її залучення до нормативно-правового регулювання економіки в аграрній сфері.

Безумовно, інвестиційний ринок потребує правового регулювання та здійснення державного контролю та управління в таких сферах, як:

а) перерозподіл доходів;

б) корекція розподілу ресурсів задля перетворення структури ВВП;

в) стабілізація економіки [2, с. 101].

Якщо перерахунок доходу через інвестиції передбачено індивідуально навіть для аграрних підприємств з мінімальним рівнем доходу підприємства, то для правового регулювання рівня підвищення цін на дохід фермерського господарства, а також підтримки за допомогою пропозиції сільськогосподарської продукції на ринку, необхідно втручання державних інституцій. Державна політика повинна створювати умови для виробників сільськогосподарських продуктів на ринку капіталу.

Опрацьовуючи дані з різних джерел, можна визначити діяльність з управління інвестиціями в сільськогосподарському секторі відповідно до американської моделі. Американська модель управління інвестиційною діяльністю в аграрному секторі США та Канади для конкретних країн, що підтримують виробництво сільськогосподарської продукції, заснована на концепціях надання для них найбільш сприятливих умов. Наприклад, з федерального бюджету США на сільське господарство вимагають відшкодування за рахунок прямих виплат у вигляді пільгових кредитів фермерам, пільг для інвесторів у наданні кредитів до затвердження та інших. Національна система кредитування фермерів здійснює управління і контролює комерційні банки та страхові компанії, вкладаючи більшу половину від загального обсягу кредитів.

Інвестиції США в сільськогосподарському секторі управляються через систему оподаткування. Податкова система сприяє розвитку сільськогосподарського виробництва, підвищенню продуктивності, підвищенню ефективності використання землі, забезпеченню надійного процесу обслуговування, наприклад, це прибутковий податок для фермерів, на відміну від інших виробників, після реального доходу від аграрного бізнесу та інших видів бізнесу, що планується в передбаченому фінансовому плануванні. Дохід фермерів від усіх поточних видатків, навіть якщо вони не пов'язані безпосередньо з виробництвом продукції, вираховується таким чином, що вони визначають розмір реального доходу. Щоб мінімізувати розмір оподаткованого доходу фермерів, деякі з них нараховують темпи інвестування та засоби виробництва, за аудиторськими оцінками, збільшують поголів'я домашньої худоби (великого рогатого скота), витрати на оренду та затрати, що виникають протягом року. Затрати на рекультивуацію, включені в охорону земельних і водних ресурсів, не підлягають оприлюдненню на відміну від затрат на вартість кормів для худоби та загальної суми виручки [1].

Зростання статутного капіталу в сільськогосподарському секторі є важливим аспектом результатів ефективних операцій з управління інвестиційними коштами, а кредитний фонд доповнює управлінську систему. Сектор інвестиційно-девелоперської діяльності в аграрному бізнесі визначається ресурсами. Він призначений для розвитку аграрного сектору та формування статутного капіталу.

Канадський досвід управління інвестиційною діяльністю визначається в сільському господарстві як єдине ціле. Природно-кліматичні та економічні умови країни в управлінні сільським господарством є спроектованими для стабілізації потоку капіталу, конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції для користувачів та циклічно повторюється і підтримується на внутрішньому ринку. Донедавна головне управління сільськогосподарським ринком, розміщення капіталу та продуктів у Канаді розглядало встановлення кордонів між сусідніми країнами [4, с. 480].

Нині канадське законодавство – нормативно-правова база з прийняттям єдиного нормативно-правового документа, яка застосовується у сферах капітальних вкладень та виробництва у всіх регіональних країнах шляхом установлення зборів відповідних правил. В єдиному інвестиційному кліматі канадські фермери підвищують конкурентоспроможність фермерів своїх основних конкурентів у тих же Сполучених Штатах.

Основною особливістю аграрної політики Канади є те, що продажами продуктів харчування та сільськогосподарською продукцією керують міністерства, які насамперед збільшують їх, а не прямо об'єднують виробників і кооперативні союзи. Крім того, держава підтримує державні субсидії та субсидії, що надаються виробникам сільськогосподарської продукції у вигляді позик під державну гарантію.

Економіка Китаю має досвід управління інвестиціями в сільськогосподарському секторі, а також відіграє важливу роль у таких сферах, як державний бюджет (у формі кредитів через державні банки), колективні фонди аграрних підприємств та фермери в сільській місцевості аграрних фондів. Доля в загальному капіталі основних інвестицій в сільське господарство, що надаються підприємствам та фермерам, становить 50%.

Для підтримки сільськогосподарського виробництва з державного бюджету на капітальні вклади виділяється обсяг коштів з державного бюджету на сільське господарство, лісове господарство та риболовство, тваринництво та іригаційне будівництво, науково-технічні інновації з метою покращення виробництва, а також для створення підприємств, пов'язаних з виділенням фінансуванням. Основна задача – прибуток фермерів та розвиток місцевої влади за рахунок розширення потоків інвестицій у сільське господарство. У результаті держава збільшує масштаби сільськогосподарського господарства за рахунок капітальних вкладень у сферу послуг, захищає інтереси власного населення у всіх секторах економіки, особливо в сільському господарстві. Воно повинно зберігати свої стратегічні цілі, а саме – продовольчу безпеку, розвиток наукових і технічних процесів для досягнення нормального управління економікою в цілому. Діяльність у відповідності з функціями міністерств, а також господарюючих суб'єктів, з економічними правами та зобов'язаннями, залученими на них, має бути чітко врегульована законодавством.

У розвинених країнах результати досліджень досвіду малого бізнесу в аграрній сфері показують, що в практичній діяльності комерційних банків мікрокредитування малого бізнесу в пріоритетних економічних випробуваннях є одним із важливих інтересів створення необхідних механізмів для зменшення кредитного ризику за кредитами, попередньо встановленими ними за фінансової підтримки держави.

У таких країнах, як Німеччина, Австрія, Франція, процентні ставки за кредитами даються комерційними банками сільськогосподарським підприємствам більш за все за рахунок дотацій у розмірі 50 відсотків державного бюджету. У результаті раніше всього відсоткові ставки, які своєчасно виплачуються за кредитами комерційних банків, збільшують можливість повної компенсації. Основний кредит збільшує можливість виплати суми боргу через процентні ставки на суму кредиту.

Доведено, що чим вище рівень розвитку агробізнесу в державі, тим вище ймовірність кредитування за мінімальними ставками. Так, за рахунок коштів держбюджету для пріоритетних секторів економіки, комерційних банків за процентними ставками, мікрокредитами, маркетинговою компанією та субсидіями підприємств збільшуються за рахунок можливості повернення кредитів, і в майбутньому це призводить до подальшого розширення виробничих потужностей аграрного бізнесу.

За попередніми даними щодо аграрної економіки у 2019 р., інвестиції в основні засоби збільшилися у 5,1 разів порівняно з 2010 роком і становили до 8,7 трлн. Обсяг валової продукції сільського господарства збільшився в 7,3 разів і досяг 224,3 трлн [1, с. 16].

Як стає зрозумілим з аналізу, доцільно розробити заходи щодо подальшого збільшення обсягів інвестицій у галузь, вибрати правильний напрям та вивчити зарубіжний досвід у цій галузі.

Розвинені країни використовують метод стимулювання інвесторів для залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор. Держава повинна брати участь у процесі легалізації інвестиційних потоків у поєднанні із Законом про іноземні інвестиції, де цивільні та банківські правовідносини доповнюють одне одного [5, с. 228].

Водночас цивільне законодавство має регулювати плату за отриману сировину, виконану роботу та надані

послуги на основі майнових, господарських і договірних відносин, регулювати правовідносини між банками та банківськими операціями в розрахунках за прямими платіжками [3, с. 540]. Законодавство щодо залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор економіки повинно бути прийнято з урахуванням висновків та рекомендацій щодо усунення прогалин у вже діючому законодавстві.

По-перше, необхідно вивчити правовий порядок, чітку вертикаль, установлену відповідно до законів та підзаконних актів, які регулюють правовідносини між суб'єктами сільського господарства та державою під час формування, розподілу та ефективного використання фінансових ресурсів у сільському господарстві.

По-друге, треба вдосконалити правові процедури, встановлені відповідно до законодавства, що регулює діяльність Національного банку України, правовідносини між сільськогосподарськими підприємствами та комер-

ційними банками, розроблені відповідно до чинного законодавства щодо можливості вирішувати організаційно-правові питання залучення іноземних інвестицій.

По-третє, треба узгодити протиріччя та відмінності між природоохоронним, земельним, аграрним та банківським законодавством;

По-четверте, необхідне вдосконалення правового режиму, встановленого на основі відомчих документів, що регулюють відносини між органами місцевого самоврядування та суб'єктами агробізнесу.

Отже, можна домогтися результатів удосконалення правового регулювання інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки шляхом посилення платоспроможності аграрних підприємств через розроблення ефективного механізму використання можливостей внутрішнього інвестування та впровадження механізмів залучення іноземних інвестицій в аграрну економіку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Mahmudov B.J., Mullabayev B.B. Attracting foreign investment in the agricultural economy. *International Journal of Business, Law and Education*. 2020. Vol. 01. № 01. P. 214–234.
2. Bobrov E.A., Lytneva N.A. The system of management accounting in the management of production costs of industrial enterprises. *Herald OrelGIEI*. 2013. Vol. 3. № 25. P. 100–105.
3. Kovalchuk I. Commercial and Legal Regulation of Advisory Services in the Ukrainian Agrarian Business Prospect Reform. *European Journal of Sustainable Development*. 2020. Vol. 9. № 3. P. 538–548.
4. Kovalchuk I. Legal Regulation of Agricultural Taxation. *European Journal of Sustainable Development*. 2021. Vol. 10. № 1. P. 479–494.
5. Грушинський Я.М. Іноземний досвід створення правових передумов залучення інвестицій у сільське господарство. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 3. С. 227–230.